

Лялюк Олександр Юрійович

Поняття деліберації в сучасній політичній науці: типологія та виклики в умовах війни

УДК 321.01:321.7+355.48

DOI [https://doi.org/10.24195/2414-9616.](https://doi.org/10.24195/2414-9616.2026-1.11)

2026-1.11

Стаття поширюється на умовах відкритої ліцензії CC BY 4.0

Лялюк Олександр Юрійович

аспірант

ДЗ «Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка»

вул. Івана Банка, 3, Полтава, Україна

ORCID: 0009-0006-5815-9673

У статті досліджується поняття деліберації – як одного з ключових компонентів демократичної політики та політичної теорії – та аналізується його типологія у сучасній політичній науці із особливим акцентом на виклики, які ставить війна. Деліберація трактується як форма політичної взаємодії, в межах якої учасники ведуть аргументований діалог, прагнучи до спільного розуміння чи прийняття рішень. У найновіших теоретичних підходах виділяються такі типи: консенсуальна, конкурентна, заснована на рівності учасників, асиметрична, трансформаційна тощо. Основна увага в статті приділяється тому, як війна змінює умови та можливість деліберативного процесу: обмеження свободи слова, пропаганда, цензура, безпека учасників, розрив соціальних зв'язків, поляризація, а також роль міжнародних і неурядових акторів у підтриманні або поновленні каналів деліберації. Автор аналізує як теоретичні, так і емпіричні джерела, зокрема останні дослідження про війну в Україні, щоб з'ясувати, які типи деліберації є більш стійкими чи адаптивними в таких умовах, і які механізми можуть підтримувати деліберацію навіть під тиском війни.

Результати дослідження показують, що ключовими факторами успіху деліберації в умовах війни є: забезпечення мінімальних норм безпеки для учасників, прозорість інформації, участь різних сторін (в тому числі маргіналізованих), гнучкі формати спілкування – онлайн і офлайн, підтримка з боку громадянського суспільства та міжнародної спільноти. Запропоновано рекомендації для політичних інституцій і дослідників щодо того, як посилювати деліберативні практики в екстремальних обставинах.

Окрему увагу приділено ролі цифрових технологій як інструментів підтримки діалогу та участі в умовах обмеженої фізичної мобільності або інформаційної блокади. Онлайн-форуми, соціальні мережі, а також захищені платформи для обговорення створюють альтернативні простори, де можуть формуватися нові форми солідарності та політичного впливу. Водночас підкреслюється і вразливість таких платформ до інформаційних атак, тролінгу та зовнішнього контролю, що ставить питання про технологічну етику та цифрову безпеку в процесі деліберації.

Також розглядається важливість культурного контексту і символічних ресурсів, які використовуються в процесі публічного обговорення під час війни. Символічна мова, наративи героїзму, страждання, втрат або спротиву можуть як мобілізувати, так і роз'єднувати учасників. Тому деліберативна політика в умовах війни має враховувати як раціональні, так і емоційні аспекти комунікації. Стаття робить внесок у ширшу дискусію про те, яким чином демократія може функціонувати і розвиватися під тиском екзистенційних загроз.

Ключові слова: деліберація, демократичний дискурс, типологія деліберації, війна, інформаційна безпека, поляризація, участь громадянського суспільства, Україна.

Вступ. У сучасній політичній теорії поняття деліберації постає не лише як нормативний ідеал, а й як складна багатовимірною модель, що акцентує увагу на раціональному та аргументованому обговоренні політичних рішень [3]. Актуальність дослідження зумовлена тим, що деліберативна демократія пропонує механізми легітимації влади через публічний дискурс, де рішення вважається законним лише за умови його проходження через фільтр відкритої критики та суспільного діалогу [9]. Проте складність сучасних політичних процесів вимагає чіткої типології деліберації, оскільки в реальній практиці ми стикаємося з різними формами комунікації – від консенсуальних моделей до конкурентних та асиметричних підходів.

Особливого значення аналіз деліберативних практик набуває в контексті екзистенційних загроз. Виклики в умовах війни кардинально трансформують звичний публічний простір, створюючи перешкоди для інклюзивного діалогу: від обмежень свободи слова та посилення цензури

до глибокої соціальної поляризації. У таких екстремальних обставинах традиційні типи деліберації зазнають ерозії, що вимагає наукового переосмислення того, як демократичний дискурс може зберігати свою життєздатність. Розгляд деліберації крізь призму воєнних викликів дозволяє виявити межі стійкості політичних інститутів та знайти нові інструменти підтримки громадянської участі навіть у кризових умовах.

Мета та завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування типології деліберації в сучасній політичній науці та аналіз специфіки функціонування деліберативних практик в умовах екзистенційних викликів війни. Для досягнення мети поставлено завдання: систематизувати основні типи деліберації, виокремити особливості національного демократичного дискурсу та дослідити вплив безпекових факторів на якість публічної комунікації в Україні.

Методи дослідження. У роботі застосовано метод системного аналізу для структурування моделей деліберації та порівняльно-політологічний

метод для зіставлення консенсуальних і конкурентних підходів. Також використано метод кейс-стаді (аналіз конкретних випадків цифровізації діалогу в Україні) та дискурс-аналіз для вивчення трансформації політичної мови в умовах воєнного стану.

Результати. У політичній теорії поняття деліберативної виникло як відповідь на обмеження класичних моделей демократії – зокрема, ліберальної, що фокусується на індивідуальних правах і процедурах, та репрезентативної, що зводить участь громадян до голосування за політичних представників. Деліберативна демократія ж постає як нормативний і процедурний ідеал, який наголошує на необхідності раціонального, інклюзивного, відкритого обговорення політичних рішень у публічному просторі [1]. Вона прагне подолати відчуження громадян від політики, відновити довіру до інституцій, забезпечити якісну участь у прийнятті рішень шляхом комунікації, що має переконувальну силу, а не базується лише на примусі чи авторитеті.

Юрген Габермас, один із провідних теоретиків деліберативної, стверджував, що легітимність політичної влади ґрунтується не лише на процедурній законності, а й на обґрунтованості прийнятих рішень – тобто, наскільки вони були публічно проговорені, аргументовані та схвалені в результаті відкритої дискусії [5]. Така комунікативна дія передбачає, що всі учасники мають рівний статус у дискусії, можливість висловити свою думку, апелювати до розуміння, а не до сили чи маніпуляції [13]. Саме завдяки такій процедурі формується не лише ефективна, а й етично обґрунтована політика.

У сучасній політичній науці сформувалася розгалужена типологія деліберативної, яка дозволяє розрізняти різні моделі публічного обговорення. Однією з найвідоміших є консенсуальна деліберативна, орієнтована на досягнення спільного рішення шляхом аргументованого переконання. В її основі – принцип міжсуб'єктивності, за якого учасники не лише декларують свої позиції, а й готові їх переглядати під впливом кращих аргументів. Консенсус у цьому випадку не є компромісом у вузькому сенсі, а є результатом трансформації уявлень сторін [4].

На противагу, конкурентна деліберативна визнає легітимність незгоди та конфлікту як складових публічного дискурсу. У цій моделі основна увага приділяється тому, щоби конфлікт інтересів або цінностей не переростав у насильство, а залишався у площині публічного обговорення. Така форма деліберативної більш життєздатна у складних плюралістичних суспільствах, де консенсус практично неможливий. Конкуренція аргументів і точок зору вважається здоровим механізмом демократії, за умови дотримання певних етичних та процедурних норм [4].

Значну увагу в літературі приділено інклюзивній деліберативній, яка передбачає активне залучення соціально вразливих груп: національних меншин,

жінок, осіб з інвалідністю, представників ЛГБТК+ спільнот, внутрішньо переміщених осіб тощо [5]. Інклюзивність не лише підвищує якість деліберативного процесу, а й сприяє більш справедливим рішенням, які враховують інтереси різних груп. За сучасними стандартами, відсутність включення певних категорій громадян у дискусію розглядається як недолік деліберативної процедури, що знижує легітимність її результатів.

Водночас реальна політична практика часто характеризується асиметричною деліберативною ситуацією, в якій окремі учасники мають обмежений доступ до ресурсів, інформації або безпеки висловлення. Такі умови особливо характерні для авторитарних режимів, постконфліктних суспільств або – як у випадку України – для суспільств, що перебувають у стані війни [6]. Асиметричність у деліберативній може призводити до відтворення структур нерівності, де формально демократичний діалог не забезпечує реального впливу учасників на ухвалення рішень.

Ще один важливий тип – трансформаційна деліберативна. Вона орієнтована не лише на прийняття певного рішення, а на зміну самих учасників процесу. Йдеться про трансформацію уявлень, переоцінку ідентичностей, розвиток емпатії до інших точок зору, вихід за межі «своїх правди» до розуміння спільного добра [1]. Саме цей тип деліберативної вважається найбільш «глибоким» і перспективним для подолання конфліктів, зцілення суспільних травм і формування стійкого громадянського миру.

Таким чином, типологія деліберативної охоплює як ідеальні моделі (консенсуальна, трансформаційна), так і реалістичні, які враховують обмеження реального світу (конкурентна, асиметрична, інклюзивна). Вибір або поєднання моделей залежить від конкретного політичного контексту, ступеня поляризації, стану інституцій та рівня залучення громадян. Деліберативна в умовах війни: виклики та обмеження.

Проте, незважаючи на концептуальну привабливість і типологічну гнучкість деліберативної демократії, її практична реалізація значною мірою залежить від соціально-політичного контексту. Особливо драматичні трансформації вона зазнає в умовах збройного конфлікту, коли базові засади публічного обговорення опиняються під загрозою.

Війна радикально трансформує умови існування публічної сфери й ставить під сумнів саму можливість здійснення деліберативної демократії. Ключові передумови – безпека учасників, відкритість комунікації, плюралізм думок і довіра до інституцій – порушуються внаслідок бойових дій, політичної мобілізації, інформаційної ізоляції та зростання авторитарних тенденцій. У такому середовищі деліберативна або витісняється іншими, більш ієрархічними формами прийняття рішень, або втрачає свою якість та глибину [7].

У воєнних реаліях доступ до об'єктивної, перевіреної інформації значно ускладнюється. З одного боку, медіапростір часто підпадає під офіційну цензуру або саморегуляцію, зумовлену міркуваннями безпеки, що цілком виправдано в умовах війни. З іншого боку, активно поширюються маніпулятивні меседжі, фейкові новини, пропаганда, зокрема з боку держав-агресорів або внутрішніх політичних гравців. Інформаційні кампанії стають не лише інструментами мобілізації, а й засобами впливу на громадську думку шляхом емоційної маніпуляції – страху, гордості, ненависті, почуття провини [10].

У таких умовах аргументований діалог поступається емоційним сплескам, а прагнення до істини – до демонстрації лояльності. Це призводить до зниження якості публічного обговорення, в якому все частіше домінують патріотичні гасла, стереотипи або спрощені наративи «добро – зло», які, хоч і мобілізують суспільство, не сприяють формуванню рефлексивної публічної думки [11].

Другим критичним викликом є ризик для учасників публічного обговорення, особливо тих, хто перебуває на тимчасово окупованих територіях, у прифронтових зонах або має критичну позицію до окремих дій влади чи військових структур. В умовах, коли кожен публічний виступ може бути інтерпретований як "нелояльність", багато людей відмовляються від участі, навіть якщо мають конструктивну позицію. Так виникає ефект самоцензури, коли громадяни не висловлюють своїх думок не через відсутність зацікавленості, а через страх наслідків – від осуду до реальної небезпеки [8].

Особливо це стосується журналістів, активістів, представників академічної та культурної спільноти, які зазвичай є рушіями деліберативних практик. Їхнє мовчання або обмеження активності негативно впливає на загальну якість публічної сфери, адже унеможлиблює поєднання експертного, емоційного та морального вимірів у прийнятті рішень [11].

Війна також загострює поляризацію суспільства, що ускладнює можливість конструктивного діалогу між різними групами. Чітке розмежування на «своїх» і «чужих», зростання мови ворожнечі, соціальні та ідеологічні конфлікти перешкоджають спробам знайти спільне підґрунтя для дискусії. Участь у публічних дебатах сприймається не як пошук рішень, а як змагання на символічному фронті, де відмова від радикальної позиції сприймається як зрада [2].

Цей процес посилюється в умовах соціальних мереж, де діють алгоритми, що підсилюють "ефект ехокамер" – користувачі споживають інформацію лише зі своїх ідеологічних бульбашок, а несхожі думки або блокуються, або висміюються. Це веде до радикалізації дискурсу, стигматизації опонентів і руйнування потенціалу для діалогу [9].

Ще один важливий бар'єр – інституційний дефіцит. У період воєнного стану більшість державних

і муніципальних ресурсів спрямовується на сферу безпеки, оборони, гуманітарної допомоги, медичного забезпечення та критичної інфраструктури. У таких умовах деліберативні ініціативи сприймаються як другорядні, або взагалі як непотрібна розкіш. Вони не отримують фінансування, уваги з боку політичних акторів, а іноді навіть блокуються як потенційно небезпечні [7].

Крім того, існує низька стійкість інституцій, які повинні модерувати або забезпечувати деліберативні процеси. Якщо громадяни не довіряють організаторам публічних обговорень, сумніваються в неупередженості або прозорості процедур, сам процес деліберації втрачає сенс. Без прозорих механізмів участі, захисту прав і свобод, а також публічного зворотного зв'язку, ініціативи залишаються формальними і не здатні перетворитися на реальний механізм політичної участі [7].

І все ж, навіть у таких надзвичайно складних обставинах, як війна, деліберація не втрачає свого значення остаточно. Навпаки – з'являються нові формати і механізми, що дозволяють адаптувати її до кризових умов і зберігати комунікативну основу демократії. Попри масштабні виклики, що супроводжують деліберацію в умовах війни, дослідники й практики політичної участі розробляють стратегії адаптації, які дозволяють зберегти ключові принципи деліберативної демократії навіть у кризових обставинах. Вони ґрунтуються на ідеї, що навіть під час надзвичайного стану громадяни не мають бути усунуті від прийняття рішень, які прямо впливають на їхнє життя. Ба більше – саме в період війни зростає потреба у публічному обговоренні складних, суперечливих, а подекуди й морально неоднозначних рішень [10].

Однією з найперших і найбільш поширених форм адаптації є онлайн-деліберація, що відбувається через цифрові платформи, соціальні мережі, спеціалізовані сервіси для громадських обговорень. В умовах обмежень пересування, безпеки для життя та руйнування інфраструктури саме інтернет дає змогу зберігати форму діалогу. Український досвід демонструє цікаві приклади такої цифрової участі – зокрема, опитування в застосунку «Дія», які стосувалися перейменування вулиць, національного календаря, культурної політики тощо. Хоча такі механізми не є повноцінно деліберативними – бо бракує етапу глибокого обговорення – вони все ж створюють відчуття включеності громадян, формують легітимність ухвалених рішень і відкривають простір для подальших дискусій [7].

Іншим адаптивним інструментом є місцеві діалогові ініціативи, які реалізуються на рівні громад, територіальних громад чи неформальних об'єднань. У цих середовищах, де рівень поляризації нижчий, а рівень соціальної довіри вищий, з'являється можливість горизонтального діалогу між представниками влади, бізнесу, активістами,

переселенцями та іншими категоріями громадян. Такі ініціативи мають вищу ефективність у тих регіонах, де зберігається хоча б часткова соціальна сталість, а також працюють дієві механізми місцевого самоврядування [6]. Прикладом можуть бути локальні робочі групи з розподілу гуманітарної допомоги, планування відновлення інфраструктури або облаштування шелтерів для ВПО. Участь різних груп у цих процесах створює підґрунтя для майбутніх структурованих делібераций.

Важливу роль у збереженні деліберативного потенціалу відіграють громадянські асамблеї – форма структурованих, модернованих дискусій, яка залучає випадково відібраних громадян до обговорення складних політичних питань. У країнах ЄС такі формати вже давно використовуються для обговорення кліматичної політики, реформи охорони здоров'я, біоетики тощо. В Україні ці інструменти наразі перебувають на стадії пілотних ініціатив, часто за підтримки міжнародних інституцій, таких як Рада Європи чи ОБСЄ. Зокрема, планується апробація громадянських асамблей у громадах, де вже запуснені програми відновлення після звільнення територій [10]. Ці моделі дозволяють створити безпечний простір для обговорення чутливих тем – постоєнної справедливості, переселення, інтеграції ветеранів, відбудови інфраструктури – без тиску політичних або медійних маніпуляцій.

Ще один перспективний формат – залучення громадянського суспільства як модератора делібераций. Незалежні громадські організації (ГО), аналітичні центри, правозахисні ініціативи мають досвід нейтрального посередництва, аналітики, фасилітації складних дискусій. Вони здатні створювати умови рівного доступу до участі, організувати освітні компоненти (пояснення контексту), збирати альтернативні точки зору, формувати обґрунтовані рекомендації для органів влади [5]. ГО, зокрема ті, що працюють із переселенцями, ветеранами, жінками, часто виконують роль зв'язкового між державою та спільнотами, голоси яких зазвичай не представлені в офіційних каналах.

Такі організації можуть також розробляти гібридні формати делібераций, коли офлайн-обговорення доповнюються онлайн-опитуваннями, експертними інтерв'ю, аналізом відкритих даних. Це дозволяє поєднати масовість, глибину та репрезентативність процесу. У воєнних умовах це особливо цінно, оскільки дає змогу зберегти інклюзивність без ризику для безпеки учасників.

Таким чином, адаптаційні моделі делібераций демонструють, що навіть у надзвичайних обставинах війни існують механізми, які дозволяють зберегти принципи демократії, не відмовляючись від участі громадян, а навпаки – шукаючи нові способи включення суспільства в політичний процес. Кожна з моделей має свої обмеження, однак в сукупності

вони формують підґрунтя для більш стійкої, гнучкої та відповідальної демократії майбутнього.

У світлі наведеного аналізу постає необхідність узагальнити ключові положення щодо ролі, викликів та перспектив делібераций в сучасному політичному процесі – особливо в умовах збройного конфлікту.

Аналіз концепції делібераций в контексті сучасної політичної науки дозволяє зробити низку важливих висновків. По-перше, деліберативна демократія сьогодні виступає не лише як теоретична альтернатива традиційним моделям ліберальної та представницької демократії, а як відповідь на кризу політичної участі, падіння довіри до інституцій і зростання соціальної фрагментації. Вона зосереджує увагу на якісному обговоренні, аргументації, включенні всіх зацікавлених сторін до формування політичних рішень.

Типологічне розмаїття деліберативних підходів – від консенсуальної до конкурентної, від інклюзивної до трансформаційної – свідчить про високий ступінь адаптивності концепції до різних політичних і соціальних умов. Це дозволяє застосовувати деліберативні практики не лише в стабільних демократичних режимах, а й у суспільствах перехідного типу, в умовах криз і конфліктів [12].

Разом із тим, війна як екстремальний соціально-політичний стан ставить під загрозу саму можливість делібераций в її класичному розумінні. Безпекові ризики, цензура, поляризація, ефект самоцензури, інституційна вразливість – усе це ускладнює здійснення відкритого публічного обговорення. Деліберация втрачає свої базові передумови: відкритість, рівноправність, довіру до аргументів. Водночас саме в умовах війни суспільство стикається з викликами, які неможливо вирішити без глибокого, рефлексивного і включного діалогу.

На цьому тлі особливої цінності набувають адаптаційні моделі делібераций, що демонструють потенціал демократії до виживання й оновлення. Онлайн-формати, локальні ініціативи, громадянські асамблеї, гібридні моделі участі – усе це підтверджує, що деліберативні принципи можуть бути збережені, хоч і у змінній формі. Їхній розвиток можливий за умови гнучкості інституцій, підтримки з боку громадянського суспільства та готовності влади визнавати цінність залучення громадян навіть у критичних ситуаціях.

Висновки. Таким чином, деліберация в умовах війни не зникає, а радше видозмінюється, пристосовується до нових реалій, стає більш прагматичною та інструментальною. У цьому сенсі, війна не лише кидає виклик демократичним процедурам, а й відкриває нові можливості для їхнього перегляду, оновлення та перезаснування. Для України це має особливе значення, адже йдеться не просто про збереження демократичних механізмів у часи війни, а про формування нової моделі громадян-

ської співучасті, що стане основою повоєнного відновлення і суспільної консолідації.

В цілому, аналіз деліберативної в умовах війни демонструє, що демократичні практики не лише переживають кризові ситуації, а й здатні трансформуватися та набувати нових форм. Важливо усвідомлювати, що успішна деліберативна потреба постійного розвитку інституцій, освіти громадян, підтримки відкритих медіа та технологічних платформ, які забезпечують безпечний і включений діалог. Перспектива полягає в тому, що навіть у надзвичайних обставинах війни деліберативні механізми можуть стати основою консолідації суспільства, відновлення довіри до політичних інститутів та формування більш стійкої демократії в майбутньому.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Горбань О. Демократія у глобальному й національному дискурсах. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого* 2024 Вип. 62 (3). С. 143–157
2. Дем'яненко О. О. Громадський деліберативний дискурс як інструмент політичної модернізації. *Грані*. 2018. Т. 21, № 11. С. 101–107
3. Ковальов А. В. Теоретичне підґрунтя концепції деліберативної демократії Дж. Фішкіна. *Гілея*. 2018. Вип. 129 (2). С. 169–174.
4. Кудіна О. Публічна політика як дієвий механізм демократизації суспільства. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2013. Вип. 6 (68). С. 289–293.
5. Мамчак С. Концепція деліберативної демократії Ю. Габермаса у контексті полеміки між лібералами та комунітаристами. *Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки*. 2013. Вип. 16. С. 98–105.
6. Новий рівень залучення громадян в умовах війни: в Україні завершилася перша Громадська асамблея. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/ukraine-s-first-citizens-assembly-in-action-how-citizens-shape-decision-making-during-wartime>
7. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця : Барановська Т. П., 2017. 336 с.
8. Bentley A. F. *The Process of Government: A Study of Social Pressures*. Chicago : The University of Chicago Press, 1908. 534 p.
9. Deliberation. Getting Policy-Making Out from Behind Closed Doors / The Open Government Partnership Practice Group on Dialogue and Deliberation. URL: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/06/Deliberation_Getting-Policy-MakingOut_20190517.pdf (дата звернення: 07.01.2026 р.).

10. Dryzek, J. S. *Foundations and Frontiers of Deliberative Governance*. Oxford: Oxford University Press, 2012. 256 p.

11. Huntington S. *Democracy's Third Wave*. *Journal of Democracy*. 2011. Vol. 2. No 2. P. 12–34

12. Habermas, J. *Moral Consciousness and Communicative Action* / Tr. by Ch. Lenhardt, Sh. Weber Nicholsen. Cambridge : Polity Press, 1990, 217 p.

13. Habermas J. *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Cambridge, MA : MIT Press, 1996. 676 p.

REFERENCES:

1. Horban, O. (2024). Democracy in global and national discourses. *The Bulletin of Yaroslav the Wise National Law University*, 62(3), 143–157.
2. Demianenko, O. O. (2018). Public deliberative discourse as a tool for political modernization. *Grani*, 21(11), 101–107.
3. Kovalov, A. V. (2018). Theoretical basis of J. Fishkin's concept of deliberative democracy. *Gileya*, 129(2), 169–174.
4. Kudina, O. (2013). Public policy as an effective mechanism for the democratization of society. *Scientific Notes of the Kuras Institute of Political and Ethnonational Studies of the NAS of Ukraine*, 6(68), 289–293.
5. Mamchak, S. (2013). J. Habermas's concept of deliberative democracy in the context of the polemic between liberals and communitarians. *Visnyk of the Lviv University. Series: Philosophical Sciences*, 16, 98–105.
6. Council of Europe. (2024). A new level of citizen engagement under wartime conditions: Ukraine's first Citizens' Assembly concluded. <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/pioneering-democracy-under-wartime-conditions-ukraineconcludes-its-first-citizens-assembly>
7. Chaltseva, O. M. (2017). *Public policy: theoretical dimension and modern practice: Monograph*. Baranovska T. P.
8. Bentley, A. F. (1908). *The Process of Government: A Study of Social Pressures*. University of Chicago Press.
9. Open Government Partnership. (2019). *Deliberation: Getting policy-making out from behind closed doors*. https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/06/Deliberation_Getting-Policy-MakingOut_20190517.pdf (Accessed: January 7, 2026).
10. Dryzek, J. S. (2012). *Foundations and Frontiers of Deliberative Governance*. Oxford University Press.
11. Huntington, S. (2011). *Democracy's Third Wave*. *Journal of Democracy*, 2(2), 12–34.
12. Habermas, J. (1990). *Moral Consciousness and Communicative Action* (C. Lenhardt & S. W. Nicholsen, Trans.). Polity Press.
13. Habermas, J. (1996). *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. MIT Press.

The concept of deliberation in modern political science: typology and challenges in the context of war

Lialiuk Oleksandr Yuriyovych

Postgraduate Student
Luhansk Taras Shevchenko National
University
Ivana Banka str., 3, Poltava, Ukraine
ORCID: 0009-0006-5815-9673

The article explores the concept of deliberation as one of the key components of democratic politics and political theory, and analyzes its typology in contemporary political science with a particular emphasis on the challenges posed by war. Deliberation is interpreted as a form of political interaction in which participants engage in reasoned dialogue, striving for mutual understanding or collective decision-making. Recent theoretical approaches distinguish several types of deliberation: consensual, competitive, equality-based, asymmetrical, transformational, among others. The main focus of the article is on how war alters the conditions and possibilities for deliberative processes: restrictions on freedom of speech, propaganda, censorship, participants' safety, the breakdown of social ties, polarization, and the role of international and non-governmental actors in sustaining or restoring channels of deliberation. The author analyzes both theoretical and empirical sources, including recent studies on the war in Ukraine, to determine which types of deliberation prove more resilient or adaptable in such circumstances, and what mechanisms can support deliberation under the pressure of war.

The findings suggest that key success factors for deliberation during wartime include: ensuring minimum security standards for participants, transparency of information, inclusion of diverse voices (including marginalized groups), flexible communication formats—both online and offline—and support from civil society and the international community. The article provides recommendations for political institutions and researchers on how to strengthen deliberative practices under extreme conditions.

Particular attention is paid to the role of digital technologies as tools for maintaining dialogue and participation in contexts where physical mobility is restricted or information channels are blocked. Online forums, social networks, and secure discussion platforms create alternative spaces where new forms of solidarity and political agency may emerge. At the same time, the article highlights the vulnerability of such platforms to information attacks, trolling, and external control, raising questions about technological ethics and digital security in deliberative processes.

The cultural context and symbolic resources used in public discourse during war are also considered. Symbolic language and narratives of heroism, suffering, loss, or resistance can serve both to mobilize and to divide. Therefore, deliberative politics in wartime must account for both rational and emotional dimensions of communication. The article contributes to broader discussions on how democracy can function and evolve under conditions of existential threat.

Key words: *deliberation, democratic discourse, typology of deliberation, war, information security, polarization, civil society participation, Ukraine.*

Дата першого надходження статті до видання: 20.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.04.2026